

PARODONTOLOGIA

szerkesztette

Dr. Keszthelyi Gusztáv

egyetemi tankönyv

Semmelweis Kiadó • Budapest, 1995

Tartalom

Előszó	11
1. A fogágy felépítése és működése (Gera István)	
1.1. Az íny (gingiva)	13
1.1.1. Anatómia	13
1.1.2. Az íny finomabb struktúrája	15
1.2. A gyökérhártya	18
1.3. A cement	19
1.4. Az alveolaris csont	20
1.5. A parodontium érellátása	22
1.6. A parodontium lymphaticus rendszere	22
1.7. A parodontium beidegzése	22
1.8. A parodontium működése	23
1.9. A parodontium korral járó változásai	24
2. A fogágybetegség etiológiája (Keszthelyi Gusztáv)	
2.1. A fogágy egészségének fenntartásában szerepet játszó tényezők	26
2.1.1. A fog coronalis környezetének tényezői	26
2.1.2. A fog gyökéri környezetének tényezői	27
2.2. A fogakon képződő depositumok	29
2.2.1. Akvirált (szerzett) pellicula	29
2.2.2. Dentális plaque	30
2.2.3. A fogkő	36
2.2.4. Materia alba	38
2.2.5. Debris	38
2.3. Experimentális gingivitis és parodontitis	39
2.4. Nem specifikus és specifikus plaque-hipotézis	39
2.5. A helyi tényezők szerepe a fogágybetegség etiológiájában	41
2.5.1. Anatómiai eltérések	41
2.5.2. Iatrogen tényezők	42
2.5.3. A funkció befolyása, az occlusiós erők hatása	46
2.5.4. Egyéb helyi tényezők	50
2.6. Általános, szervezeti tényezők jelentősége a fogágybetegség etiológiájában	50
2.6.1. Az életkor és a nem szerepe	51
2.6.2. Táplálkozás szerepe	51
2.6.3. Endocrin hatások	52
2.6.4. Vérvérvető rendszeri betegségek	54
2.6.5. Egyéb általános betegségek	54
3. A bakteriális plaque okozta fogágybetegség pathogenesisise (Gorzó István)	
3.1. A védekezés humoralis és cellularis tényezői	57
3.1.1. Az ellenanyagok szerepe a védekezésben	57
3.1.2. A phagocyták szerepe a védelemben	60
3.1.3. A fogágy szöveteinek bakteriális invasiója	62

3.2. Ínygyulladás vascularis és cellularis jellemzői	63
3.2.1. Vascularis reakció	63
3.2.2. Sejtes (cellularis) reakciók	64
3.3. Chronicus gyulladás és az immunválasz	65
3.3.1. A sejtek által mediált immunreakció	66
3.3.2. Antigén–ellenanyag reakció által befolyásolt folyamat	67
3.4. A parodontalis laesiók histopathológiája	67
3.4.1. Kezdeti változások (initialis laesio)	67
3.4.2. Korai változások (korai laesio)	68
3.4.3. A kialakult elváltozás (megállapodott laesio)	68
3.4.4. Előrehaladott elváltozások (kifejlett laesio)	68
3.5. Pathogen mechanizmusok az ínygyulladásban	70
3.5.1. Cytotoxicus reakció	70
3.5.2. Immunreakció	70
3.6. A fogágybetegség progressiója	72
4. A fogágybetegség klinikai képe (Benedek Erika és Gorzó István)	
4.1. Gingivitis	74
4.1.1. Az ínygyulladás klinikai tünetei	74
4.1.2. A gingivitisek osztályozása	75
4.2. Parodontitis	79
4.2.1. A parodontitis tünetei	80
4.2.2. A parodontitisek osztályozása	83
5. A fogágybetegség epidemiológiája (Szentirmay Márta)	
5.1. Epidemiológiai alapelvek	94
5.2. Plaque-indexek	94
5.2.1. Green–Vermillion-féle OHI-S	95
5.2.2. Silness–Löe-féle plaque-index (PI)	95
5.2.3. Quigley- és Hein-féle plaque-index	96
5.2.4. Plaque-érték (Plaque Control Record) (O'Leary)	96
5.2.5. Planimetriás plaque-meghatározás	96
5.3. Fogkő-indexek	96
5.3.1. Calculus Surface Index (CSI)	96
5.3.2. Volpe–Manhold-index (VMI)	97
5.3.3. Retentiós index (Björby–Löe)	97
5.4. Gingivalis indexek	97
5.4.1. Löe–Silness gingivalis index (GI)	97
5.4.2. Mühlemann-féle papilla bleeding index (PBI)	97
5.4.3. Ínyvérzési index (Ainamo–Bay)	98
5.4.4. Az ínygyulladás praevalettiája	98
5.5. Parodontalis indexek	99
5.5.1. Russell-féle periodontalis index (PI)	99
5.5.2. Ramjford-féle Periodontal Disease Index (PDI)	99
5.5.3. A processus alveolaris pusztulásának foka	100
5.6. A kezelés szükségességének és mértékének megállapítása	100
5.6.1. Community Periodontal Index of Treatment Needs (CPITN)	100
5.7. A fogágybetegség praevalettiája	101
6. A fogágybetegség preventiója (Keszthelyi Gusztáv)	
6.1. Táplálkozási tanácsok	104
6.2. A plaque mechanikai eltávolítása	104
6.2.1. A fogmosás	105

6.2.2. Plaque-festés	105
6.2.3. A fogkefe	106
6.2.4. Fogkrémek	108
6.2.5. A fogmosás kivitelezése	109
6.2.6. Fogmosási módszerek	110
6.2.7. Fogtisztítás elektromos fogkefével	114
6.2.8. A fogkefe gondozása	114
6.2.9. A fogmosás hatása a szövetekre	114
6.2.10. A fogkrémhasználat individualizálása	116
6.2.11. Kiegészítő tisztítás	116
6.3. Kémiai plaque-kontroll	119
6.3.1. A plaque-ellenes anyagokkal szemben támasztott követelmények	119
6.3.2. Farmakokinetikai alapelvek	120
6.3.3. Plaque-ellenes anyagok	121
6.3.4. Vehiculumok és az alkalmazás módjai	123
6.3.5. Az alkalmazás klinikai indikációi	124
7. Betegvizsgálat, diagnózis, kezelési terv és prognózis (Keszthelyi Gusztáv)	
7.1. Betegvizsgálat	125
7.1.1. Anamnézis	125
7.1.2. Klinikai vizsgálat	127
7.1.3. Radiológiai vizsgálat	131
7.1.4. Az occlusio vizsgálata	134
7.1.5. Fényképfelvételek, tanulmányminták	135
7.1.6. Laboratóriumi vizsgálatok	135
7.1.7. A betegség aktivitásának megállapítása és a veszélyeztetettek kiszűrése	135
7.2. A fogágybetegségek diagnózisa	136
7.3. Fogágybetegség és gócfertőzés	137
7.4. Kezelési terv	137
7.4.1. Oki kezelés	138
7.4.2. A státusz újraértékelése	138
7.4.3. Korrekciós kezelés	139
7.4.4. Gondozás	139
7.4.5. A kezelési tervet módosító tényezők	139
7.4.6. Általános betegségben szenvedő beteg kezelési terve	139
7.5. Prognózis	143
8. Az oki kezelés fázisa (Keszthelyi Gusztáv)	
8.1. A szájhigiénés instrukció	145
8.1.1. A szájhigiénés instrukció időpontja	145
8.1.2. A szájhigiénés instrukció alapelvei	146
8.1.3. Az instrukció módjai	147
8.1.4. Az instrukció kivitelezése	147
8.2. Depurálás	149
8.2.1. A depurálás eszközei	149
8.2.2. A depurálás előkészítő fázisa	158
8.2.3. A depurálás és gyökérsimítás kivitelezése	163
8.2.4. Gingivális curettage	166
8.3. A plaque-retentiót okozó tényezők eliminálása	167
8.4. A fogak polírozása	168
8.4.1. Polírozás kézi eszközzel	168
8.4.2. Gépi meghajtású polírozás	168

8.4.3. Polírozás sűrített levegővel	169
8.4.4. Az approximalis felszínek polírozása	169
8.4.5. A polírozás hatása a fogszövetekre	170
8.5. Egyéb, az oki (bevezető) kezelés fázisában végzett beavatkozások	170

9. A korrekciós kezelés fázisa (Gera István)

9.1. Parodontalis sebészi beavatkozások	171
9.1.1. A parodontalis sebészet célkitűzései	171
9.1.2. Indikációk és kontraindikációk	171
9.1.3. A parodontalis műtéti instrumentarium	173
9.1.4. Helyi érzéstelenítés a parodontalis sebészetben	174
9.1.5. Metszéstípusok	175
9.1.6. Gingivectomia és gingivoplastica	175
9.1.7. Lebenyes parodontalis műtétek	177
9.1.8. A processus alveolarison végzett beavatkozások	180
9.1.9. Új tapadás elérését célzó beavatkozások	181
9.1.10. Mucogingivalis sebészet	184
9.1.11. A furcatióra terjedő esetek kezelése	190
9.1.12. Ékkimetszés a foggal szomszédos fogatlan gerinc területén	193
9.1.13. A parodontalis sebészetben alkalmazott suturatechnikák	194
9.1.14. Parodontalis kötés (pakolás)	195
9.1.15. Postoperatív kezelés	196
9.2. Az occlusio korrekciója és a fogak sinezése	196
9.2.1. A traumás occlusio klinikai tünetei	197
9.2.2. A fogak becsiszolásának módja	197
9.2.3. A fogak sinezése	199
9.3. Fogpótlás készítése csökkent megtámasztású fogakra	203
9.3.1. A pillérfogak kiválasztása	203
9.3.2. A preparálás módja és a széli lezárás	204
9.3.3. A fogpótlás és a szájhigiéne	206
9.3.4. A részleges kivehető fogpótlás és a parodontium viszonya	208
9.3.5. A fogpótlást viselők szájhigiéneje	209
9.4. A fogszabályozás szerepe a fogágybetegségek kezelésében	209
9.4.1. Fogágybeteggek orthodontiai kezelésével kapcsolatos megfontolások	210
9.4.2. Az orthodontiai kezelés iatrogen hatása a parodontiumra	211
9.4.3. Az orthodontiai és parodontológiai kezelés ütemezése	211
9.5. A parodontológiai és endodontiai kezelések viszonya	212
9.5.1. A pulpoparodontalis kapcsolat anatómiája	212
9.5.2. Az endoparodontalis laesiók csoportosítása	212
9.5.3. Az endoparodontalis laesiók differenciáldiagnosztikája	217
9.5.4. Az endoparodontalis laesiók kezelési elvei	218

10. A parodontalis gondozás (Gera István)

10.1. A parodontalis gondozás jelentősége	219
10.2. A parodontalis gondozás céljai	220
10.2.1. Plaque-kontroll	220
10.2.2. Tasakképződés és tapadásvesztés	221
10.3. A parodontalis gondozás módja	221
10.3.1. A betegvizsgálat	221
10.3.2. Professzionális szájhigiéne kezelése	222
10.3.3. Az aktív gyulladásos folyamatok kezelése	222
10.4. A parodontalis gondozás ütemezése	222
10.5. A fogorvos felelőssége	222

11. Acut, fájdalommal járó parodontális kórképek és kezelésük (Gorzó István)

11.1. Acut nekrotizáló gingivitis	223
11.2. Gingivostomatitis herpetica	223
11.3. Acut coccalis gingivitis	224
11.4. Desquamativ gingivitis	224
11.5. Abscessus gingivalis	224
11.6. Abscessus parodontalis	224

12. A parodontális kezelés effektivitása (Gera István)

12.1. A szájhigiéné hatása az ínygyulladásra	225
12.2. A depurálás és gyökérfelszínek lesimításának szerepe a gyulladás megszüntetésében	225
12.3. Sebészi kezelés – konzervatív kezelés	226
12.3.1. Műtét vagy nem műtét?	226
12.4. A parodontális szövetek újraképződését elősegítő beavatkozások	227
12.5. A feszes íny szélessége és a parodontium épsége	228
12.6. A becsiszolás és sínezés hatása a fogak mobilitására	228
Irodalom	229
Tárgymutató	237